

Sygn. akt I Ca 360/15

POSTANOWIENIE

Dnia 4 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Arkadiusz Kuta

Sędziowie: SO Dorota Twardowska

SO Krzysztof Nowaczyński (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Katarzyna Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2015 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z wniosku M. P.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej w G.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Braniewie

z dnia 29 maja 2015 r. sygn. akt I Ns 2403/14

postanawia:

1. oddalić apelację;

2. zasądzić od wnioskodawcy M. P. na rzecz uczestnika (...) Spółki Akcyjnej w G. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Sygn. akt I Ca 360/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawca M. P. zażądał ustanowienia odpłatnej służebności przesyłu obciążającej nieruchomość w postaci działki nr (...), położonej w W., dla której Sąd Rejonowy w Braniewie prowadzi księgę wieczystą o nr (...) na rzecz uczestniczki (...) Spółki Akcyjnej w G.. W uzasadnieniu wniosku wskazał, że przez działkę, stanowiącą jego własność, przebiega infrastruktura elektroenergetyczna w postaci linii napowietrznej 15 kV, wchodząca w skład przedsiębiorstwa uczestniczki.

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka wniosła o jego oddalenie w całości i zasądzenie od wnioskodawcy kosztów postępowania. Podniosła zarzut zasiedzenia na tej nieruchomości służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Sąd Rejonowy w Braniewie postanowieniem z dnia 29 maja 2015 r. wydanym w sprawie sygn. akt I Ns (...) oddalił wniosek (punkt I) oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 257 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Orzeczenie to było wynikiem następujących ustaleń i wniosków:

Działka nr (...), położona w W., dla której Sąd Rejonowy w Braniewie prowadzi księgę wieczystą nr (...), stanowi przedmiot własności M. P.. Przez działkę przebiega linia energetyczna średniego napięcia 15 kV, wchodząca w skład przedsiębiorstwa, którego właścicielem jest (...) Spółka Akcyjna w G.. Urządzenia przesyłowe na działce zostały wybudowane w latach 70 - tych XX wieku. W 1982 r. przeprowadzono ich remont, po którym w dniu 23 października 1982 r. zostały oddane do eksploatacji Zakładowi (...) w E., wchodzącemu w skład przedsiębiorstwa państwowego (...) w B..

Dalej ustalono, że zarządzeniem Ministra Przemysłu nr (...) z dnia 16 stycznia 1989 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w E. w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego (...) w B., na bazie Zakładu (...) w E.. Nowo powstałemu przedsiębiorstwu przydzielono składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa (...) w B., zgodnie z ustaleniami komisji powołanej w trybie określonym w § 3 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 1988 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nadzwyczajnych uprawnieniach i upoważnieniach dla Rady Ministrów. Następnie zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu nr(...)/O. (...) z dnia 9 lipca 1993 r. dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w E. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do (...) Spółki Akcyjnej w W. oraz przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w E. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w E.. Ostatnia ze spółek wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...) w E. z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) Spółkę Akcyjną w W.. Dalej, aktem notarialnym z dnia (...) r. zawiązano spółkę akcyjną pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w E., zaś w dniu (...) r. doszło do połączenia (...) Spółki Akcyjnej w E. z (...) Spółką Akcyjną w G.. Nowo powstała spółka działała pod firmą (...) Spółka Akcyjna w G., która w lipcu (...) r. uległa zmianie na (...) Spółka Akcyjna w G..

Ustalił nadto Sąd a quo, że uczestniczka oraz jej poprzednicy podejmowali w stosunku do urządzeń przesyłowych posadowionych na działce nr (...) czynności związane z ich eksploatacją, modernizacją, naprawą, konserwacją, remontami i przebudową zgodnie z ich przeznaczeniem. W piśmie z dnia 2 kwietnia 2014 r. pełnomocnik M. P. skierował do (...) Spółki Akcyjnej w G. wniosek o ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...). Mimo wielokrotnej wymiany korespondencji w tym zakresie nie doszło do zawarcia umowy.

Sąd Rejonowy zważył, że poczynione ustalenia stanu faktycznego oparto na wyjaśnieniach zainteresowanych w zakresie, w jakim były one zgodne oraz na korelujących z nimi dowodach w postaci dokumentów, których prawdziwość nie była kwestionowana.

Wnioskodawca żądanie wywodził z przepisów art. 305^{((1))} i nast. k.c. Wniosek ten nie mógł jednak podlegać uwzględnieniu, gdyż za zasadny uznano podniesiony przez uczestnika postępowania zarzut zasiedzenia służebności. Infrastruktura elektroenergetyczna posadowiona na działce wnioskodawcy została wzniesiona najpóźniej w dniu (...) r. Na potwierdzenie swoich twierdzeń w tym zakresie uczestnik postępowania przedłożył dowody w postaci dokumentów, tj. kopii protokołów odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji oraz umowy o wykonanie robót budowlano – montażowych z aneksami. Wynika z nich, że wskazywane urządzenia zostały oddane do eksploatacji po kapitalnym remoncie, co sugeruje, że znajdowały się one na spornych działkach już przed powyższymi datami. Wobec tego bieg zasiedzenia rozpoczął się najpóźniej z dniem (...) r., choć mogła być to data wcześniejsza. Zarzucał też wnioskodawca brak pewności, że rzeczne dokumenty dotyczą linii objętej wnioskiem. Mając na uwadze lakoniczny charakter tego zarzutu i treść tychże dokumentów uznać je należy za istotne dla rozstrzygnięcia jako związane z urządzeniami przesyłowymi ujętymi we wniosku. Ponadto urządzenia elektroenergetyczne zostały przekazane do eksploatacji Zakładowi (...) w E.. Dalszymi dokumentami dołączonymi do odpowiedzi na wniosek uczestnik postępowania wykazał z kolei, że jest następcą prawnym tego podmiotu, choć, co trafnie zarzucał wnioskodawca,

uczestnik nie przedstawił żadnego załącznika do tych dokumentów obrazującego następstwo prawne także w odniesieniu do spornych urzędzeń.

Wnioskodawca podnosił nadto niewykazanie posiadania uczestnika w zakresie posiadania służebności przesyłu. Sąd zważył jednak, że swoje żądanie ustanowienia służebności przesyłu wnioskodawca skierował przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w G., wprost przywołując w uzasadnieniu wniosku art. 305¹ k.c. Z dyspozycji wskazanego przepisu wynika zaś, że uprawnionym ze służebności przesyłu może być wyłącznie przedsiębiorca, którego własność stanowią urzędzenia przesyłowe. Wnioskodawca nie przeczył przy tym, a wręcz przyznał to wprost na rozprawie w dniu 19 maja 2015 r., by urzędzenia skonkretyzowane w odpowiedzi na wniosek nie należały do uczestnika postępowania, a tym bardziej, by nie był on ich posiadaczem. W tym zakresie istnieją przecież domniemania samoistności posiadania i jego ciągłości zawarte w art. 339 i 340 k.c., znajdujących zastosowanie w niniejszej sprawie z mocy art. 352 k.c., których wnioskodawca nawet nie próbował obalić, zgodnie z art. 6 k.c. Skoro zatem wnioskodawca nie zakwestionował posiadania przez uczestnika postępowania urzędzeń przesyłowych objętych wnioskiem, to jego zarzut kontestujący posiadanie uczestnika w zakresie służebności przesyłu nie może zostać uznany za trafny. Sąd I instancji wyjaśnił, że w doktrynie i orzecznictwie podnosi się, że posiadanie prowadzące do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie ma inny zakres niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenie własności. Nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb. Zwraca się uwagę, że podmiot dokonujący zasiedzenia służebności wykorzystuje nieruchomość tylko w wąskim zakresie przestrzennym. W orzecznictwie dominuje pogląd dopuszczający doliczenie do okresu wymaganego do zasiedzenia służebności przesyłu, służebności gruntowej i służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu okresu posiadania służebności przez przedsiębiorstwo państwowe do dnia 31 stycznia 1989 r. Pozbawiona znaczenia jest przy tym kwestia, że przedsiębiorstwo owo nie miało swojej osobowości prawnej i nie mogło samodzielnie uczestniczyć w obrocie prawnym. Funkcjonująca bowiem w systemie prawnym zasada jednolitego funduszu własności państwowej nie oznaczała braku samodzielności przedsiębiorstwa państwowego na zewnątrz. Negowała ona jedynie ową samodzielność wewnątrz, tzn. wobec Skarbu Państwa.

Dalej Sąd zważył, że w sprawie nie mamy do czynienia z dobrą wiarą uczestnika postępowania. Sam zresztą na taką się nie powoływał, mimo domniemania z art. 7 k.c. Stąd bezprzedmiotowe było czynienie ustaleń faktycznych dotyczących podstawy wejścia przez poprzednika uczestnika postępowania w posiadanie nieruchomości wnioskodawcy w zakresie posiadania służebności. Zgodnie zaś z dyspozycją art. 172 § 2 k.c. w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. do nabycia służebności przesyłu przez uczestnika postępowania konieczny był upływ trzydziestu lat. Mając na uwadze wskazane wyżej daty początkowe objęcia w posiadanie, należy przyjąć, że przesłanka ta została spełniona dla każdego z urzędzeń, których dotyczy zarzut podniesiony w odpowiedzi na wniosek. Nie ujawniła się przy tym jakakolwiek okoliczność świadcząca o przerwaniu czy zawieszeniu biegu zasiedzenia. Wniosek w niniejszej sprawie został złożony w dniu 5 sierpnia 2014 r., zaś do zasiedzenia przez uczestnika postępowania służebności doszło z dniem 23 października 2012 r. W konsekwencji, wniosek właściciela nieruchomości obciążonej służebnością przesyłu nabytą przez zasiedzenie należało oddalić. O kosztach postępowania, stosownie do jego wyniku, orzeczono na mocy art. 520 § 2 k.p.c., wobec sprzeczności interesów zainteresowanych.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł wnioskodawca M. P., zaskarżając je w całości.

W kwestii obrazu prawa materialnego wskazał na naruszenie art. 292 k.c., art. 176 § 1 k.c. i art. 172 § 2 k.c., poprzez ich błędną wykładnię skutkującą uznaniem, iż uczestniczce przysługiwało uprawnienie do doliczenia do czasu własnego posiadania okresów posiadania jej poprzedników prawnych, a także błędne uznanie, iż doszło do wykazania przez uczestniczkę samej okoliczności przenoszenia posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu pomiędzy jej poprzednikami prawnymi. Naruszenie art. 352 § 1 i 2 k.c. polegać miało na uznaniu, iż władztwo poprzedników prawnych uczestniczki było władztwem prowadzącym do nabycia w drodze zasiedzenia służebności gruntowej.

Odnośnie naruszenia przepisów prawa procesowego apelant wskazał na przepis art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i w konsekwencji dowolną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego, co doprowadziło do uznania, że uczestnik postępowania mógł doliczyć do okresu wykonywania

posiadania służebności gruntowej okres posiadania przez poprzedników i w ten sposób mógł zasiedzieć służebność gruntową odpowiadającą służebności przesyłu, pomimo, że uczestnik tej okoliczności nie udowodnił i nie przedłożył żadnych dowodów na okoliczność przeniesienia posiadania służebności co do konkretnych urządzeń objętych wnioskiem. W kwestii naruszenia przepisów postępowania podniesiono również zarzut nierozpoznania istoty sprawy wobec niedokonania analizy zebranego materiału dowodowego w odniesieniu do podniesionego przez uczestnika zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący domagał się uchylecia zaskarżonego postanowienia w całości i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w Braniewie do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji wnioskodawca zaznaczył, iż Sąd pierwszej instancji niezasadnie priorytetowe znaczenie przypisał okoliczności wykazania przez uczestniczkę jej następstwa prawnego w stosunku do podmiotów, jakie figurowały w obrocie prawnym w okresie ostatnich kilkunastu lat – kiedy to kluczowe dla rozstrzygnięcia sprawy było wykazanie samego faktu przenoszenia posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu pomiędzy tymi poprzednikami prawnymi uczestniczki, przez okres niezbędny dla zasiedzenia. Przy czym należało odróżnić, że posiadanie służebności jest to odrębny od posiadania rzeczy rodzaj posiadania prawa. Do posiadania służebności przepisy o posiadaniu rzeczy stosuje się tylko odpowiednio (art. 352 k.p.c.), wobec czego przyjęty przez Sąd I instancji sam fakt posiadania urządzeń przesyłowych nie przesądza o ustaleniu, że zarówno sam uczestnik, jak i jego poprzednicy prawni byli uprawnieni ze służebności przesyłu, czyli byli posiadaczami służebności. Dlatego w stanie faktycznym sprawy należało ocenić, czy została spełniona przesłanka nieprzerwanego posiadania służebności przez okres prowadzący do zasiedzenia, a nie przesłanka posiadania rzeczy w tym okresie. Również jedynie odpowiednie zastosowanie znajdował w sprawie przepis art. 348 k.c., z tym, że mówiąc o wydaniu rzeczy, nie możemy odnosić się do rzeczy, która jest przedmiotem posiadania, lecz do rzeczy, z którą związane jest posiadanie służebności jako posiadanie prawa. Tymczasem Sąd I instancji nie dokonał takiego rozróżnienia, co doprowadziło do wadliwego ustalenia, że posiadanie urządzeń przesyłowych jest tożsame z posiadaniem służebności.

W ocenie apelanta uczestniczka do okresu samoistnego posiadania po dniu 1 lutego 1989 r. mogła doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, ale już nie zostało wykazane, że poprzednicy prawni uczestniczki byli posiadaczami samoistnymi tej służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, i doszło do skutecznego przeniesienia posiadania w ciągu przekształceń, jakim podlegała uczestniczka w okresie kilkunastu lat. Natomiast przedłożone w sprawie dokumenty potwierdzały jedynie fakt następstwa prawnego pomiędzy poprzednikami prawnymi a uczestniczką – choć i takie ustalenie budziło wątpliwości – bez wykazania, że doszło również do przeniesienia posiadania służebności przesyłu.

(...) Spółka Akcyjna w G. w odpowiedzi na apelację wnioskodawcy domagała się jej oddalenia jako niezasadnej oraz zasądzenia na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jako niezasadna podlegała oddaleniu. Wbrew postawionym zarzutom Sąd pierwszej instancji dokonał w sprawie trafnych ustaleń faktycznych i na ich podstawie wyciągnął zasadne wnioski, które prowadziły do ustalenia, że uczestniczka najpóźniej w dniu 23 października 2012 r. nabyła przez zasiedzenie służebność przesyłu, wobec czego wnioski o ustanowienie takiej służebności był bezprzedmiotowy. Sąd Okręgowy w pełni podziela poczynione w sprawie ustalenia faktyczne i wyciągnięte na ich podstawie wnioski i przyjmuje je za własne. W takiej sytuacji wystarczające byłoby odniesienie się do zarzutów stawianych w apelacji, jednak w ocenie Sądu drugiej instancji zachodziła potrzeba dalszego wyjaśnienia i doprecyzowania stanowiska potwierdzającego zasadność rozstrzygnięcia.

Przede wszystkim niespornie ustalono, że działka nr (...) położona w W., dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...) stanowiła własność M. P.. Przez działkę przebiega linia energetyczna średniego napięcia (...). Linia oddano do użytku najprawdopodobniej jeszcze w latach 70 – tych poprzedniego stulecia. Natomiast w roku 1982

przeprowadzono remont linii energetycznej i w dniu (...) r. oddano ją do eksploatacji Zakładowi (...) w E. (okoliczności niesporne). Istotne dla rozstrzygnięcia było jednak po pierwsze ustalenie, czego nie dostrzegł Sąd I instancji, czy Skarb Państwa realizujący inwestycję poprzez przedsiębiorstwo energetyczne na nie swojej działce uzyskał prawo do wkroczenia na działkę, czy to w formie porozumienia zawartego z ówczesnym jej właścicielem – o tym w ogóle w sprawie nie było mowy – czy też w trybie wydania decyzji wywłaszczeniowej na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1974r., Nr 10, poz. 64). Natomiast w odniesieniu do ewentualnej decyzji należało zauważyć, że przecież w dołączonym do wniosku piśmie uczestniczki z dnia 28 maja 2014 r. znalazła się informacja, że dla działki została wydana decyzja, o której wyżej mowa (por. pismo uczestniczki – k. 24).

W związku z tym Sąd Okręgowy w postępowaniu apelacyjnym zobowiązał pełnomocnika uczestniczki do złożenia takiej decyzji, w odniesieniu do działki nr (...), gdyż wydanie decyzji w trybie art. 35 ust. 1 i 2 powoływanej ustawy nie mogłoby prowadzić do nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu (por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, OSNC2014/7-8/68). W odpowiedzi pełnomocnik oświadczył, że taka decyzja była wydawana, ale tylko co do przeprowadzenia linii wysokiego napięcia 110 kV, która również przebiega przez działkę nr (...), zaś wniosek o ustanowienie służebności, zgodnie z pismem wnioskodawcy z dnia 21.10.2015r., dotyczył wyłącznie linii średniego napięcia 15 kV (por. pismo – k. 222). Okoliczności tej wnioskodawca nie zakwestionował, co pozwalało na dalszą analizę oceny zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu.

Dalej trzeba więc wyjaśnić, że dla stwierdzenia nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu konieczne jest spełnienie dwóch przesłanek: posiadania służebności i upływu czasu, którego długość zależy od dobrej lub złej wiary posiadacza. Wyraźnie należy również podkreślić, że posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności przesyłu nie można utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Jak trafnie wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 kwietnia 2014 r. (II CSK 433/13, LEX nr 1486971) „...przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, zaś władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne. W ramach istotnych okoliczności mających znaczenie dla oceny nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej należy uwzględnić treść art. 176 k.c. dopuszczającego doliczenie okresu posiadania poprzedników przedsiębiorcy energetycznego, ale pod warunkiem że podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania...”. Po pierwsze więc, posiadanie służebności nie musi mieć cech posiadania samoistnego, co wynika z treści art. 352 k.c., zgodnie z którym do posiadania służebności przepisy o posiadaniu rzeczy stosuje się jedynie odpowiednio. W tym rozumieniu argumenty o wymogu wykazania samoistności posiadania byłyby więc nieuprawnione. Skoro poprzednicy uczestniczki, co niesporne, podejmowali działania tak jakby byli uprawnieni z tytułu służebności, gdyż władali infrastrukturą elektroenergetyczną na działce, to było to posiadanie zależne w granicach służebności. Po drugie, trzeba zaakceptować pogląd, że zajęcie cudzej nieruchomości i wybudowanie na niej urządzeń przesyłających energię elektryczną bez uzyskania tytułu prawnego i zgody właściciela w tej mierze jest równoznaczne ze złą wiarą. Tak też przyjął Sąd pierwszej instancji uznając wymóg 30 – letniego upływu okresu zasiedzenia, wskazując że brak podstaw do przyjęcia, że poprzednik prawny uczestniczki wszedł w posiadanie przedmiotowej nieruchomości w zakresie służebności przesyłu w dobrej wierze, czyli w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że służebność ta mu przysługuje, choć i przy takim przyjęciu uznał, iż doszło do zasiedzenia służebności przesyłu przed wystąpieniem z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu. Po trzecie, zgodnie z art. 176 k.c. posiadacz służebności przesyłu może doliczyć okres posiadania poprzedników – przedsiębiorstw energetycznych. W orzecnictwie pojawiły się poglądy, że przejęcia linii przez kolejne podmioty podpadają pod hipotezę normy wynikającej z art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 292 k.c. Była to bowiem kontynuacja posiadania tej samej służebności przez następujących po sobie posiadaczy i ich posiadanie podlega zaliczeniu, skoro nie budzi wątpliwości następstwo prawne pomiędzy kolejnymi osobami prawnymi władającymi przedmiotowymi liniami przesyłowymi. Wskazywano, że w przypadku posiadania służebności przesyłowej w zasadzie wydanie rzeczy, zgodnie z art. 348 k.c., polega na przejęciu przedsiębiorstwa przesyłowego. Jest to czynność faktyczna (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2015 r., IV CSK 280/14, LEX nr 1660670 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada

2013 r., V CSK 525/12, opubl.: www.sn.pl). Odnotować trzeba również stanowisko, że następstwem komercjalizacji państwowych przedsiębiorstw energetycznych, dokonanej w oparciu o akty prawne, które konkretnie wymienił w uzasadnieniu swego orzeczenia Sąd I instancji, a polegającej na przekształceniu przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa, która wstępowała w jego prawa i obowiązki była sukcesja uniwersalna częściowa, która dotyczyła wszystkich praw składających się na przedsiębiorstwo, choćby nie były wskazane jako jego składniki, także, gdy strony nie uświadamiały sobie ich istnienia czy przynależności do przedsiębiorstwa. Wobec tego brak podstaw do wywodzenia skutków z nieujawnienia tego składnika majątkowego w bilansach, wykazach majątku, czy dowodach księgowych przedsiębiorstw przesyłowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2014 r., II CSK 610/13, LEX nr 1537291). Takie też stanowisko zajmował Sąd pierwszej instancji wskazując, że skoro wcześniej właścicielem przedmiotowych urządzeń przesyłowych i podmiotem korzystającym z nieruchomości wnioskodawców w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu był Skarb Państwa, to uzyskanie posiadania przez uczestniczkę musiało nastąpić w drodze jego przenoszenia na kolejne podmioty, a ostatecznie na uczestniczkę. Powoływał się przy tym na akty prawne obrazujące przenoszenie majątku z jednego przedsiębiorstwa na drugie, co uzasadniało zaliczenie okresów posiadania służebności przez poprzedników prawnych uczestniczki.

W apelacji wnioskodawca zarzucił przede wszystkim naruszenie prawa materialnego, tj. art. 176 k.c. w zw. z art. 292 k.c. przez zaliczenie okresów posiadania służebności poprzedników uczestnika w sytuacji, gdy nie doszło do wykazania przeniesienia posiadania służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu. W ocenie Sądu Okręgowego niezależnie od trafności wniosku, że przeniesienie posiadania jest czynnością faktyczną, to zgodnie z ogólną zasadą ciężaru dowodu w postępowaniu cywilnym, na uczestniku spoczywał obowiązek udowodnienia, że doszło do przeniesienia posiadania służebności na rzecz jego lub jego poprzedników prawnych przez Skarb Państwa. Nie chodzi tu tylko o wykazanie, że uczestniczka jest następcą prawnym swojego poprzednika – przedsiębiorstwa państwowego, lecz o wykazanie przeniesienia posiadania, gdyż tylko wówczas można doliczyć okres posiadania poprzednika dla potrzeb stwierdzenia zasiedzenia służebności (por. powoływany wcześniej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2014 r., II CSK 433/13). Rację ma też skarżący, że nie chodzi w tym zakresie o przeniesienie posiadania rzeczy – urządzeń przesyłowych, ale o wykazanie, że dochodziło do przeniesienia posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Właśnie w związku z takimi argumentami powoływanie się jedynie na akty prawne dotyczące kolejnych następstw po przedsiębiorstwach energetycznych byłoby niewystraszające. Ponadto jak trafnie zarzucono w apelacji istniały w sprawie wątpliwości jakie mienie poprzedników było przekazywane pomiędzy „przedsiębiorstwami energetycznymi”. Trzeba w tym miejscu doprecyzować, że zgodnie z zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w E., któremu przydzielono składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa po nazwą Północny O. Energetyczny w B., zgodnie z ustaleniami komisji powołanej w trybie określonym w § 3 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 1988 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nadzwyczajnych uprawnieniach i upoważnieniach dla Rady Ministrów (por. § 1 i 2 zarządzenia – k. 83-85). Do akt nie dołączono jednak żadnego dokumentu potwierdzającego przydział składników mienia na rzecz tego poprzednika prawnego uczestniczki. Nie przedstawiono również załącznika do zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r. obrazującego wykazy składników majątkowych pozostałych przy (...) Spółce Akcyjnej w E. i wnoszonych przez Skarb Państwa do spółki akcyjnej (...) w W. (por. § 1 i 2 zarządzenia – k. 86-87). W takim stanie wskazywane akty prawne, wbrew twierdzeniom uczestniczki, nie potwierdzały zakresu następstwa przedmiotowego, skoro choćby część mienia (...) Zakładów (...) w E. miała być wniesiona do tworzonej spółki akcyjnej (...) w W..

Niezależnie jednak od powyższych stwierdzeń trzeba zwrócić uwagę na inne aspekty sprawy i okoliczności, które dawały ostatecznie podstawę do ustalenia ciągłości posiadania i faktu przenoszenia posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu pomiędzy kolejnymi podmiotami energetycznymi i tym samym możliwości zaliczenia posiadania poprzedników przez uczestniczkę. Mianowicie, do odpowiedzi na wniosek dołączono mapki planu sytuacyjnego przebiegu trasy linii energetycznej (...) kV P., B., dokument – ogólna charakterystyka linii napowietrznej (...), schemat elektryczny przebiegu tej linii, protokół odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji robót po kapitalnym remoncie linii napowietrznej B. – P. z dnia 23 października 1982 r., umowy i aneksy o wykonanie kapitalnego remontu linii B. – P. etap II (por. dokumenty – k. 55-74).

Również sam wnioskodawca nie miał wątpliwości, że linia średniego napięcia znajdująca się na działce nr (...) nie tylko wchodzi w skład przedsiębiorstwa uczestnika, ale i posiada on służebność przesyłu, skoro wystąpił z wnioskiem o ustanowienie takiego prawa. Jak wyjaśniono wcześniej dla skutecznego przeniesienia posiadania służebności nie są konieczne czynności prawne. Przeniesienie to może nastąpić, zgodnie z art. 348 k.c., przez wydanie rzeczy, polegające również na wydaniu dokumentów umożliwiających rozporządzanie rzeczą. Strona może wykazać takie przeniesienie każdymi dostępnymi środkami dowodowymi, podlegającymi ocenie zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego (art. 233 § 1 k.p.c.). Z tego punktu widzenia nie można było więc nie dostrzec, że uczestniczka przedłożyła szereg dokumentów dotyczących budowy, remontu i przebiegu napowietrznej linii energetycznej B. - P., a więc linii przebiegającej przez działkę wnioskodawcy. Dokumenty te musiała otrzymać od swoich poprzedników prawnych, którzy korzystali z urządzeń, dokonywali ich napraw, konserwacji – czego przecież wnioskodawca nie kwestionował. Jak trafnie wskazał Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 21 maja 2014 r. (I ACa 227/14, opubl.: www.orzeczenia.ms.gov.pl) „... zachodzą podstawy do przyjęcia przeniesienia przez Skarb Państwa na spółkę posiadania służebności. Skoro Skarb Państwa był jedynym akcjonariuszem spółki i nie prowadził równolegle samodzielnej działalności gospodarczej związanej z zaopatrywaniem odbiorców w energię elektryczną, to jest oczywiste, że przeniósł posiadanie wszystkich urządzeń koniecznych do niezakłóconego kontynuowania tejże działalności w danym terenie przez spółkę...”. Taką tezę orzeczenia postawiono w praktycznie tożsamym stanie faktycznym, zaś w uzasadnieniu dodatkowo wyjaśniono, że „...mając na uwadze ustalenia dotyczące wybudowania i posiadania przez Skarb Państwa przedmiotowych urządzeń energetycznych, nieprzerwanego z nich korzystania wyłącznie przez państwowe zakłady energetyczne, a następnie utworzone na bazie ich majątku spółki...(jednoosobowe spółki Skarbu Państwa)...., wynikające z przedstawionych dokumentów ustalenia dotyczące kolejnych przekształceń własnościowych tych zakładów energetycznych...ostatecznie na pozwaną – nie sposób bez naruszenia zasad logicznego wnioskowania przyjmować, że Skarb Państwa nie przeniósł posiadania służebności przesyłu na poprzedników prawnych pozwanej, ci zaś na pozwaną. O ciągłości posiadania i kolejnych przeniesieniach posiadania w sposób przewidziany w art. 348 k.c.dobitnie dowodzi już fakt nieprzerwanego korzystania przez wskazane wyżej podmioty z przedmiotowych urządzeń w celu przesyłu energii elektrycznej, ich konserwacji i naprawy, przy jednoczesnym dysponowaniu aż do pozwanej pierwotną dokumentacją urządzeń z lat sześćdziesiątych”.

W ocenie Sądu Okręgowego stanowisko to zasługuje na pełną aprobatę i pozwalało na przyjęcie, że zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym w szczególności dołączona do odpowiedzi na wniosek dokumentacja w zestawieniu z ustaleniem, że sam wnioskodawca przyznawał okoliczność, że linia napowietrzna średniego napięcia przebiegająca przez jego działkę wchodzi w skład przedsiębiorstwa uczestniczki, uzasadniał wniosek, że dochodziło do przeniesienia posiadania służebności przesyłu ze Skarbu Państwa na poprzedników prawnych uczestniczki, a ostatecznie na samą uczestniczkę. Podmioty te, co niesporne, nie tylko korzystały z urządzeń energetycznych przebiegających przez działkę nr (...), dokonywały ich konserwacji i bieżących napraw, ale i przekazywały sobie dokumentację dotyczącą budowy linii energetycznej, zaś ostatecznie taką dokumentacją dysponuje uczestniczka. Takie wnioskowanie zgodne jest z zasadą swobodnej oceny dowodów, statuowanej przez przepis art. 233 § 1 k.p.c., i tym samym uzasadniało możliwość doliczenia przez uczestniczkę do okresu posiadania służebności okresu posiadania jej poprzedników, a tym samym uzasadniało trafność zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu.

Z przedstawionych względów zarzuty apelacji o naruszeniu przez Sąd pierwszej instancji wskazywanych w niej przepisów prawa materialnego i procesowego okazały się nietrafne. Dlatego też apelacja wnioskodawcy podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. O kosztach postępowania za drugą instancję postanowiono na mocy art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z § 7 pkt 3 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r, poz. 490, ze zm.).